

Oponentský posudek:

Hodnocená bakalářská práce: Martina Roubalová: *Liturgie křtu dětí v současném římském a byzantském ritu. Liturgické důrazy*, rkp 42 stran

Univerzita, fakulta, institut: Katedra kulturních a náboženských studií, PdF UHK

Studijní obor: Náboženská výchova

Vedoucí práce: PhDr. Radek Martínek, Ph.D.

Oponent práce: Lukáš de la Vega Nosek, Ph.D.

Hodnocení oponenta práce:

Originálnost a vhodnost tématu: **B**

Myšlenkové zpracování, invence: **B**

Metoda práce: **B**

Formální zpracování práce: **A**

Stylistické a gramatické zpracování práce: **A**

Návrh na výsledné hodnocení: ...

Otázka k obhajobě: *V páté kapitole píšete o tom, kdo může křtít. Zmiňujete tam: „V nouzi může křtít každý člověk, i příslušník jiného náboženství nebo nepokřtěný, pokud má požadovaný úmysl.“ (s. 36) Ovšem důležitou pasáž této nauky, nijak dále nekomentujete. Přitom správně odkazujete na KKC (čl. 1256). Rád bych se zeptal, co se myslí termínem „úmysl“, „požadovaný úmysl“..., jak si můžeme představit nabytí požadovaného úmyslu např. u muslima, který v době nouze má někoho pokřtít.*

Podrobně:

I) Originálnost a vhodnost tématu (navržené hodnocení B)

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na poměrně nosné téma liturgie křtů u dětí v byzantské a římské tradici. V podtitulu si autorka položila za cíl předložit společné a rozdílné liturgické důrazy. Pochopitelně jde o práci z tohoto pohledu tematicky velmi širokou, ale zpracovatelnou i v rámci pouhé bakalářské práce. Z názvu plyne, že klíčovou otázkou v práci také bude předložení jasných definic, co je „římský“, „byzantský“ ritus. To se ne vždy povedlo. Každopádně práci doporučuji k obhajobě.

II) Myšlenkové zpracování, invence (navržené hodnocení B)

Aspirantka svou bakalářskou práci koncipovala do pěti kapitol, úvodu a závěru.

V **úvodu** (*Úvod*, s. 1-2) autorka předkládá důvody pro výběr tématu, klíčové otázky stran specifikace výzkumu, i nástin metodologického postupu. Závěrem shrnuje i problémy, se kterými se při psaní potýkala.

Trochu mne chybí adekvátní argumentace pro zvolenou strukturu. Proč je na začátku téma významu křtu, a až poté historický náčrt? Proč v názvu hovoří o liturgii křtu dětí, ale tématu se věnuje podle obsahu jen na pár stránkách? Buď jak buď, práce je i z tohoto pohledu adekvátní.

V kapitole **první** (*1. Význam křtu*, s. 3-4) stručně přibližuje význam křtu v křesťanských pohledech různých denominací.

Ve **druhé** kapitole předkládá historický rámeček. Ovšem poměrně nejasně kapitolu nazývá (*2. Nástin historického vývoje*, s. 5-13). Čtenář trochu tápe, čím vývoj bude autorka předkládat, zdali vývoje liturgie křtu, významu křtu, teologie křtu, případně vývoje křtu u dětí.... I přesto je

však hned jasné, oč půjde. Kapitola je věcná a kvalitně sepsána. Závěrem se věnuje zajímavé otázce „2.3. *Snahy o obnovení jednoty mezi pokřtěnými*“ (s. 12-13). To je velmi důležitý pohled, který však mohl být kvalitněji a obsírněji zpracován. Upozorňuji také, že autorka se zde nevyhnula faulu, když hlavní text předkládá ve dvojím formátu písma. Což je formální chyba. Buď jak buď, je kapitola zdařilá.

Ve **třetí** kapitole se autorka věnuje křtu dětí (3. *Křest dětí*, s. 14-15). Velmi krátce zde popisuje základní pohledy a prvky. Všimá si především sporných pohledů, a nejednoznačnosti rituální praxe u jednotlivých denominací. Kapitola je zase příliš krátká, tedy některé pohledy opomíjí a řadu z nich jen naznačí. Což je škoda, ale na celkovém pojetí práce to nemá vliv.

V kapitole **čtvrté** se autorka snaží předložit výčet a popis jednotlivých prvků křtu (4. *Jednotlivé prvky obřadu křtu*, s. 16-32). Jde o obsahově i rozsahem stěžejní kapitolu. Je ovšem s podivem, že tuto kapitolu předkládá až jako čtvrtou, svým dogmatickým a sakramentologickým obsahem by mohla být i první či druhá, nebo alespoň některé pasáže mohly být samostatně. Struktura práce zkrátka není asi úplně ideální. Buď jak buď na významu kapitoly toto řazení nic neubírá. Stěžejní kapitolu začíná dogmatickým a teologickým backgroundem. Vzápětí předkládá důležité a velmi přehledné rozlišení prvků ritu „západního“ a „východního“. Toto názvosloví mi je nejasné a autorka jej mohla přesněji popsat. Ona popisuje vlastně v náznaku jen rozdělení z r. 1054, ale již se dále – i jen popisem – nevěnuje reformaci a ritům a rituálům zde přítomným. Podobně nejasné je její uchopení „Východu“. Proč nehovoří o předchalcedonských církvích... ty nepatří do Východu? V další části stěžejní kapitoly již předkládá celou řadu prvků v nějaké podobě přítomných v obou ritech (exorcismus, svlékání šatů, zřeknutí se zla, vyznání víry, žehnání vody, pomazání, vlastní rituál křtu, obléknutí bílého roucha, předání hořící svíce, kmotrovství, Otče náš, biblická čtení). Některé prvky nejsou úplně jasně vysvětleny a zařazeny do teologie ritu (viz např. Svlékání šatů, Otče náš, biblická čtení...). Autorka zde kapitolu uzavírá, škoda, že se nepokusila o syntetický závěr této klíčové kapitoly. Vadou kapitoly je také to, že ne vždy autorka upozorňuje na specifika ritů u dětí, kterých si měla – dle názvu práce – všimnout především. Případně naopak všimnout si specifika u ritů křtu dospělých, které nejsou přítomny, či jsou nějak upraveny u křtu dětí.

V **páté** kapitole se autorka zabývá komparací (5. *Jednota a rozdílnost: shodné a rozdílné prvky*, s. 33-37). I zde jde o klíčovou kapitolu, která je vlastně jakousi syntézou bádání. Jde o zajímavou pasáž, sice psanou popularizační formou a ne vždy odporným vyjadřováním, ale vesměs kvalitně sestavenou. Škoda, že ovšem k jednotě iniciačních svátostí nezvolila zajímavou monografii Benedikta Mohelníka OP, který předkládá zajímavou alternativu k latinskému ritu.

V **závěru** (*Závěr*, s. 38-39) autorka vkusně a umně shrnuje svá bádání, i když některé formulace jsou ne příliš odborné a metodologicky věcné (např. *závěrem práce je naděje..., Moje původní vzdělání je technické...*), některé zase poměrně povrchní (např. *musím přiznat, že jsem se potýkala a stále se potýkám s výzvou oddělit pravoslaví jako celek od ruského pravoslaví, zejména v kontextu současných geopolitických událostí, jako je konflikt na Ukrajině; prakticky stejná pasáž i na s. 2*). Tyto vady jsou spíše formální a češtinářské a na obsahu nic nemění.

K textu je závěrem připojen ještě seznam literatury (s. 40-42) a seznam zkratek (s. 42).

Celkově lze říci, že myšlenkově je práce adekvátní pro tento typ závěrečné práce. Struktura práce dle mého soudu kulhá a měla být jasněji popsána a hlavně odůvodněna. Ovšem nejde o nic závažného a jde spíše o formální záležitosti.

Za největší slabinu práce považuji, že ne vždy bylo jasné, zdali autorka hovoří o křtu dětí, nebo o jakémkoliv křtu.

Práci jednoznačně i z tohoto pohledu doporučuji k obhajobě.

III) Metoda práce (navržené hodnocení B)

Metodologie práce je popsána v úvodu: „*Proto je jádrem tohoto textu popis jednotlivých obřadů v pravoslavné i katolické tradici tak, jak jsou v dnešní době vykonávány, pokus o shrnutí teologického významu jednotlivých obřadů a symbolů a případně pohled na obřady v prvotní církvi, nakolik jsou známy. Ústředním tématem práce je křest, a tak bylo nutné vycházet z toho, co pro křesťany křest znamená. Význam křtu je obsahem první kapitoly.*“ (s. 1)

Případně: „*Po centrální kapitole o jednotlivých prvcích obřadu křtu jsem se v závěrečné kapitole pokusila popsat hlavní rozdíly mezi oběma liturgiemi tak, jak jsem je pochopila.*“ (s. 2) Zde autorka předkládá velmi vágní metodologii. Zmínění hlavních rozdílů přece nemůže být postaveno na „chápání autorky“! Pokud – jak sama tvrdí, je z technického prostředí – pak měla zcela adekvátně předložit podobnosti a rozdíly, nikoliv na základě vlastního pochopení, ale na základě věcných, viditelných, verifikovatelných nálezů.

Metodologicky mohla být práce přesněji popsána a argumentována. To by se také jasněji projevilo v adekvátnější struktuře. I přesto však práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

IV) Formální zpracování práce (navržené hodnocení A)

Z formálních hledisek je práce téměř bez chyb. Dobré citace, parafráze, jasné a přesné odkazy na literaturu i weby.

Nejsem liturgický teolog, ani sakramentolog, ale zdá se mi, že autorka pracovala s adekvátní a dostupnou literaturou. Snad jen opomenutí klíčové knihy pro iniciační svátosti z pera dominikána Benedikta Mohelníka OP stojí za zaznamenání.

Z formálních hledisek je práce výborná a pochopitelně ji doporučuji k obhajobě.

V) Stylistické a gramatické zpracování práce (navržené hodnocení A)

Stylistiky autorka předložila zdařile sepsanou práci, kde není mnoho gramatických ani stylistických chyb. Vadou jistě je jistá povrchnost výkladu, na které jsem již upozornil.

Práce je ze stylistického a gramatického pohledu zdařilá. Práci i z tohoto pohledu doporučuji k obhajobě.

Souhrnné hodnocení:

Předkládaná bakalářská práce zpracovává zajímavé téma křtu dětí podle římského a byzantského ritu. Z obsahového a myšlenkového úhlu pohledu práce trochu kulhá, stejně jako metodologicky a strukturálně mohla být lepší. Naopak její formální a stylistická stránka je zdařilá. Autorka sama v úvodu i závěru odkazuje na osobní otázky, které ji k tématu i k jejímu sepsání vedly, i z toho důvodu je kvalitu práce třeba kvitovat. Jistě není dokonalá, ale rozhodně ji musíme považovat na lepší průměr. Za všechny klady zmíním jen jeden a to velmi zajímavé zpracování prvků liturgie křtu v tabulce na s. 19. Jistě i zde je pár nejasných prvků, ale obecně je evidentní, že autorka tématu dobře porozuměla.

Ze všech zmíněných pohledů dle mého soudu předkládaná práce splňuje všechny kritéria na bakalářskou práci, a proto ji jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Uhlířských Janovicích
Dne 17 . 5. 2024

Lukáš de la Vega Nosek